

ZBROJENÍM PRO MÍR A STABILITU?

Zpráva NESEHNUTÍ o vývozech zbraní z České republiky v roce 2017

Peter Tkáč, Hana Zoor Svačinková, Michael Škvrňák

KLÍČOVÉ POZNATKY:

- Vývoz zbraní z České republiky dosáhl v roce 2017 hodnoty 14,7 miliard korun, což je o 3,3 miliard méně než v předešlém roce,
- mezi největšími příjemci českých zbraní byly opět země, které jsou z pohledu ochrany lidských práv problematické: Saúdská Arábie, Egypt, Spojené Arabské Emiráty, Turecko, Izrael, Vietnam,
- případ českých houfnic a raketometů, které se ocitly v Ázerbájdžánu, poukazuje na selhání kontroly vývozu zbraní ze strany státu,
- další pochybnosti vyvolává srovnání oficiálních českých statistik s těmi evropskými, kdy za rok 2016 byly zjištěny rozdílné hodnoty vyvezených zbraní z ČR u celkem 14 cílových zemí.

ÚVOD

Česká republika podporuje konfliktní a násilné režimy dodávkami zbraní a dalšího válečného materiálu. A to navzdory tomu, že před třemi roky spolu s dalšími státy OSN přijala sedmnáct *Cílů udržitelného rozvoje* na období do roku 2030 [1]. V nich patří mezi hlavní priority prosazování míru. Nadále se podílí na rozdmýchávání konfliktů, násilí a udržování válečného stavu. Přitom je to právě Česká republika, která se ústy svých nejvyšších představitelů brání přijímání obětí válečného násilí a lidí prchajících před ozbrojenými konflikty. Obchod se zbraněmi je navíc podle prezidenta ČR [2] jen běžným obchodem. Proti tomuto tvrzení však stojí mezinárodní závazky, které Česká republika přislíbila dodržovat. Prodej vojenského materiálu a zbraní podléhá zvláštní kontrole, která musí zohledňovat stav lidských práv ve světě. Bohužel tato kontrola není dostatečná.

Ekonomické zájmy několika jedinců mají podle vládních orgánů přednost před globální bezpečností i mezinárodní solidaritou. Místo podpory hladovějícímu obyvatelstvu v Jemenu tak Česká republika stále vyváží vojenský materiál do

Saúdské Arábie. A to navzdory tomu, že Evropský parlament i lidskoprávní organizace opakovaně volají po zastavení jakéhokoliv prodeje vojenského materiálu tomuto autoritářskému režimu. Místo podpory občansky aktivního obyvatelstva v Egyptě dodáváme zbraně místní policii, jejíž náplní práce je mimo jiné zatýkání lidskoprávních aktivistů a aktivistek či novinářstva. České zbraně se objevují také na vojenských přehlídkách ázerbájdžánské armády, a to navzdory tomu, že tam dle oficiálních statistik neputovaly.

Česká republika přispívá k naplňování svých závazků do roku 2030, tedy „výrazně snížit všechny formy násilí a související míru úmrtivosti všude na světě“ nebo „podporovat svrchovanost práva na národní i mezinárodní úrovni a zajistit rovný přístup ke spravedlnosti pro všechny,“ poměrně svérázným způsobem. Smutným mementem počínání, které je v rozporu s ochranou lidských práv, jsou každoročně vydávané výroční zprávy o vývozu zbraní a vojenského materiálu z České republiky. A to přesto, že veškeré vývozy vojenského materiálu musí projít kontrolou ze strany Ministerstva zahraničních věcí ČR, které má

zohledňovat právě lidskoprávní hledisko. Nejnovější informace o vývozech zbraní z Česka jsme v následujících odstavcích podrobili bližšímu zkoumání z hlediska dodržování lidských práv ve vybraných cílových zemích.

VÝVOZY ZBRANÍ Z ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2017

České ministerstvo průmyslu a obchodu vydalo letos již 15. výroční zprávu o vývozu zbraní a vojenského materiálu [3]. Udělalo tak v souladu se snahou Evropské unie o zvýšení transparentnosti obchodování se zbraněmi. Ze zprávy plyne, že Česká republika v roce 2017 opět vyzbrojovala nedemokratické státy (Spojené Arabské Emiráty, Turecko, Vietnam), režimy brutálním způsobem porušující lidská práva (Egypt, Saúdská Arábie), státy zapojené do válečných konfliktů (Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty) či dlouhodobé okupace (Izrael, Maroko). Konala tak v rozporu se směrnicemi EU [4], k jejichž dodržování se přitom sama zavázala.

Nejvíce zbraní a vojenského materiálu bylo vloni vyvezeno do USA, Iráku a na Slovensko. Dále se mezi největšími příjemci nacházejí země, které lze z pohledu ochrany lidských práv označit jako problematické – Saúdská Arábie (4. místo), Spojené arabské emiráty (7.), Izrael (10.), Vietnam (15.) či Egypt (16.). Hodnota vývozu přitom loni poprvé od roku 2011 nevzrostla, ale klesla, a to z 18 miliard korun v roce 2016 na **14,7 miliard korun** (Obr. 1).

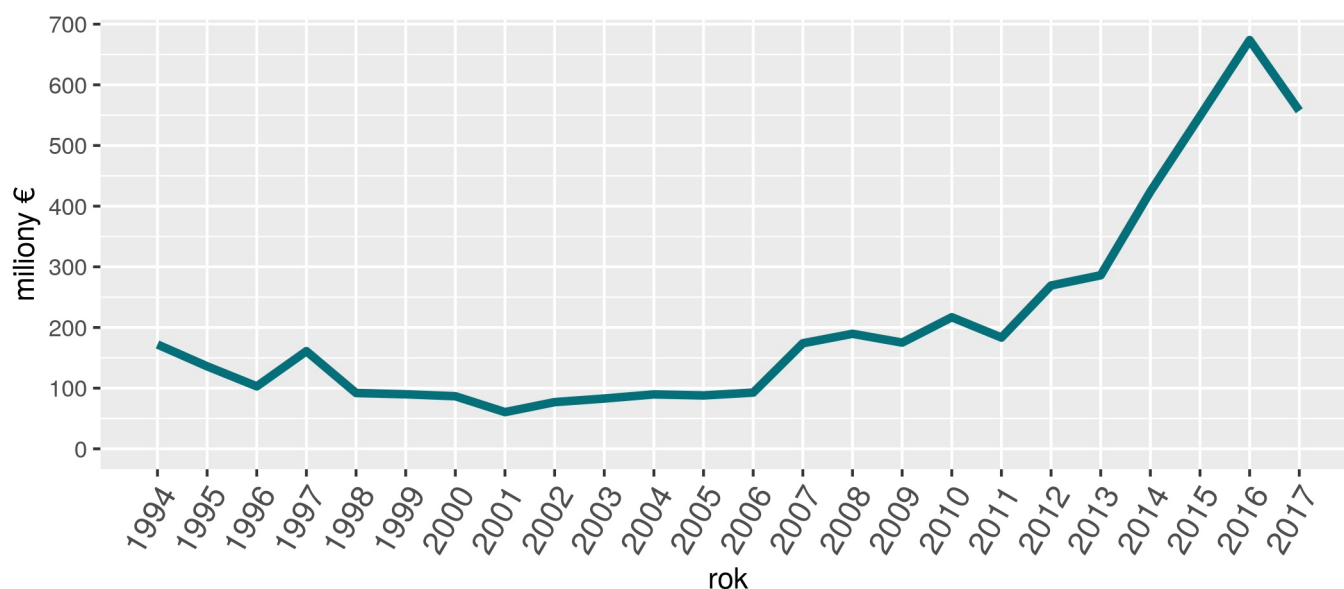
Ministerstvo zahraničních věcí ČR upřednostňuje obchod před ochranou lidských práv

Páté vydání *Mapy globálních oborových příležitostí* Ministerstva zahraničních věcí ČR pro roky 2018 a 2019 vybízí zbrojní průmysl k navázání výhodných obchodních styků ve světě [27].

Stejně jako předešlé vydání vyzývá zbrojaře k prodeji vojenského materiálu do zemí, které podle mezinárodní organizace Human Rights Watch hrubě porušují lidská práva.

Jednou z příležitostí pro zbrojaře má být vyzbrojení armády a policie **Demokratické republiky Kongo**, kde během občanské války na přelomu tisíciletí zahynulo přes pět milionů obyvatel, a kde sociální, politická, ekonomická i bezpečnostní situace dodnes zůstává kritická. Přesto se ministerstvo nezdráhá vybízet k vývozům výbušnin a střelných zbraní. MZV ČR také věří, že brzy padne embargo na humanitární krizí zmítaný **Jemen**, hned poté tam doporučuje vyvážit střelné zbraně a bomby.

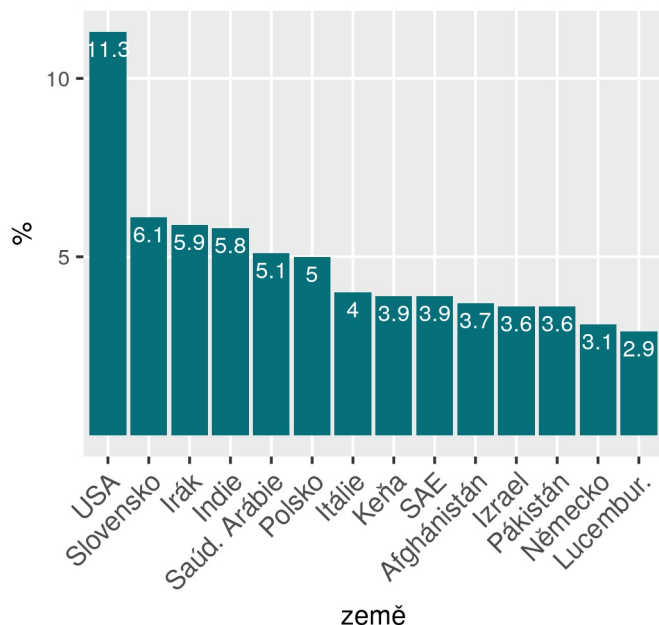
Mezi dalšími zeměmi, které v této příručce mají nalákat české zbrojaře, najdete také **Keňu**, kde v roce 2017 bezpečnostní složky zabily více jak sto nenásilně protestujících obyvatel, **Nigérii**, kde civilní obyvatelstvo čelí nejen tlaku od ozbrojených skupin, ale také je brutálně napadáno ze strany státních složek, nebo **Ugandu**, kde je pronásledována politická opozice a o svobodě médií lze hovořit jen stěží. Dále jsou zbrojařům pro výhodné obchody nabízeny země jako **Maroko, Afghánistán, Ázerbájdžán** nebo **Bangladéš**. Možné ohrožení lidských práv ze strany českých zbraní není v *Mapě oborových příležitostí* zmiňováno. Ostatně v této publikaci, která má víc jak 700 stran, nejsou lidská práva zmíněna ani jednou.

Obr. 1: Hodnota zbraní a vojenského materiálu vyvezených mezi lety 1994 a 2017 z ČR

Kde skutečně končí české zbraně?

Při porovnání zemí, které nakupovaly české zbraně, s indexem *Freedom Index* americké organizace *Freedom House* vyplývá, že 32 % hodnoty českých zbraní skončilo v zemích *nesvobodných* a dalších 13 % v zemích *částečně svobodných*. Do zemí označovaných tímto indexem jako svobodné tak putovala více než polovina vývozu – 55 %. Jde o mírné zlepšení oproti předešlému roku, kdy šlo do svobodných zemí jen 48 % českých zbraní.

Obr. 2: Největší odběratelé českých zbraní v roce 2017

To, že se mezi třemi největšími příjemci českých zbraní ocitly státy, které označujeme jako demokratické – USA a Slovensko, může znít pozitivně. Je však na místě se ptát, zda zbraně z Česka skončily skutečně tam, kde bylo deklarováno. V roce 2017 totiž *České centrum pro investigativní žurnalistiku* přišlo se zjištěním, že velké množství českých zbraní předaly USA různým skupinám syrských povstalců [5]. Není známo, zda se tak stalo s vědomím českých orgánů. Dokazuje to však, že není možné spoléhat se jen na oficiální statistiky. Podobně je to i v případě Slovenska. České houfnice a raketomety byly i přes embargo OBSE vyvezeny do Ázerbájdžánu. Podle České televize pravděpodobně právě přes Slovensko a Izrael [6].

Jak vypadá kontrola vývozu českých zbraní?

Statistiky o vývozech zbraní zveřejňuje každý rok MPO ČR. To je také zodpovědné za povolování vývozu vojenského materiálu a garantuje

celý licenční proces. Musí však získat souhlas dalších rezortů – obrany, vnitra a zahraničních věcí. Za ochranu lidských práv v cílových zemích je zodpovědné Ministerstvo zahraničních věcí ČR. To má u každé povolované zakázky zvážit, zda její realizace nepřispějí k potlačování lidských práv v cílové zemi.

Výroční zpráva MPO ČR, která je jedním z mála nástrojů veřejné kontroly vývozu zbraní z ČR, trpí i dalšími nedostatky. Neuvádí se zde typy vyvezených zbraní či vojenského materiálu, ale jen poměrně široké „skupiny vojenského materiálu,“ z nichž není jasné, zda se vyvezl například tank, anebo nákladní vozidlo. Zpráva také vychází pozdě, statistiky za vývozy uskutečněné v roce 2016 byly zveřejněny až v létě roku 2017. Uvedená data také bývají nekonzistentní s těmi, která MPO ČR poskytuje Evropské unii. Tyto skutečnosti znemožňují efektivní veřejnou kontrolu.

KONČÍ ČESKÉ ZBRANĚ V RUKOU DIKTÁTORŮ?

Mezi největšími příjemci českých zbraní se opět objevil **Egypt**. Tato země zažívá momentálně bezprecedentní potlačování lidských práv – pod záminkou boje proti terorismu je zde stříleno do demonstrujících, jsou zde zatýkáni lidskoprávní aktivisté a aktivistky, novinářstvo, lidé z odborů či zástupci a zástupkyně opozice. ČR tento útlak hanebně podporuje prodejem pistolí a samopalů egyptským bezpečnostním složkám [7].

O ochraně lidských práv ve **Spojených arabských emirátech**, kde v roce 2017 skončily české zbraně v hodnotě 22 milionů eur, si také netřeba dělat iluze. Navíc se tato absolutistická monarchie podílí v rámci koalice vedené Saúdskou Arábií na bombardování Jemenu, které vede k humanitární katastrofě.

Ve **Vietnamu**, kde skončily zbraně v hodnotě téměř 15 milionů eur, vládnoucí komunistická strana tvrdě potlačuje média a svobodu projevu. V celosvětovém žebříčku *Svobody tisku* [8] organizace *Reportéři bez hranic* se Vietnam ocitl na 175. místě. Hůř dopadly už jen země jako Eritrea, Sýrie či KLDŘ.

KAUZY

Saúdská Arábie

Jednou ze zemí, kam by měla Česká republika okamžitě přestat vyvázet zbraně, je Saúdská Arábie. Existují pro to tři hlavní důvody: prvním je **brutální potlačování lidských práv** v zemi, druhým pak podezření, že **dodané zbraně jsou dál prodávány povstaleckým skupinám** v Sýrii, Libyi či Jemenu, třetím důvodem je podezření z **páchání válečných zločinů** při bombardování povstalců v Jemenu. Ke zbrojnímu embargu na Saúdskou Arábii už vyzvalo několik světových organizací a je nepochopitelné, že Česká republika ve vyzbrojování této absolutistické monarchie stále pokračuje.

Saúdská Arábie patří mezi nejrepresivnější státy světa. Jsou tam zakázány politické strany, svobodné volby se nekonají a opozice je pronásledována, stejně jako náboženské, etnické či sexuální menšiny. Drastické tresty jsou udělo-

Nesrovnalosti ve zprávách o vývozech zbraní z České republiky za rok 2016

V roce 2016 vyvezla Česká republika vojenský materiál do 104 zemí. Nicméně data, která ČR poskytl EU ve výroční zprávě o exportu vojenského materiálu, a data, která zveřejňuje Ministerstvo průmyslu a obchodu, se **liší v případě 14 zemí**. Nejvíce se částky liší v datech uváděných pro Irák (rozdíl 6,6 milionu €), Peru (2,1 milionu €), Spojené arabské emiráty (1,9 mil. €) a Niger (1,5 mil. €).

Data uváděná pro vývozy do Peru, Spojených arabských emirátů a Nigeru se lišila i ve zprávách za rok 2015, kdy stejně jako letos zpráva vydávaná EU udává vyšší hodnoty exportu než data MPO [34].

Diskrepance mezi uváděnými statistikami vrhají stín pochybností na průběh kontroly vývozu vojenského materiálu. Pokud české orgány nejsou schopné uvádět konzistentní čísla, jak mohou být schopné kontrolovat, zda české zbraně nekončí jinde, než mají?

stát	data EU (tisíc €)	data ČR (tisíc €)	rozdíl
Irák	68141	61536	6605
Peru	2194	106	2088
SAE	53953	52032	1921
Niger	3718	2142	1576
Izrael	13275	12538	737

vány za banální přečiny – čerstvý je případ lidskoprávní aktivistky Israa al-Ghomgham, které spolu s dalšími pěti aktivisty hrozí trest smrti za organizaci nenásilného protestu [9]. V nedávné době bylo také zatčeno několik významných ženskoprávních aktivistek [10].

Ke zbrojnímu embargu na Saúdskou Arábii už vyzvalo několik světových organizací a je nepochopitelné, že Česká republika ve vyzbrojování této absolutistické monarchie stále pokračuje.

Existuje vážné podezření, že Saúdská Arábie vyzbrojuje povstalecké skupiny v Sýrii, Jemenu a Libyi, a to i zbraněmi nakoupenými z České republiky. Podle *Českého centra pro investigativní žurnalistiku* [11] nemá pro starší výzbroj nakupovanou ve východní a střední Evropě moderní saúdská armáda využití, ale prodává je dál. České zbraně se tak mohou ocitát v rukou islamistických skupin, jako je Al-Nusrá nebo dokonce Islámský stát.

Nejzávažnější obvinění jsou na Saúdskou Arábii vznášena kvůli její roli v občanské válce v Jemenu. Podle OSN si válka od roku 2015 vyžádala více než 17 tisíc obětí na civilním obyvatelstvu, z toho víc jak 6 500 bylo smrtelných. Přitom za většinu z nich jsou zodpovědné letecké nálety koalice vedené Saúdskou Arábií [12]. Naposled světovou veřejností otrásl srpnový útok na tržnici v provincii Sa'ada, při kterém zahynulo víc než 20 dětí, které místem zrovna projížděly ve školním autobusu [13]. Podle organizace *Human Rights Watch* (HRW) koalice při náletech používá taky kazetovou municí. Ta je kvůli nebezpečí, které představuje pro civilní obyvatelstvo, zakázána 120 zeměmi světa [14]. Kvůli válce a blokáde uvalené koalicí je osm milionů obyvatel Jemenu ohroženo hladomorem a téměř milion je nakažen cholerou. V Jemenu tak podle slov HRW dochází „k největší humanitární krizi na světě“ [15].

Tyto důvody vedly Evropský parlament v září roku 2017 ke konstatování, že vývozy zbraní do Saúdské Arábie jsou v rozporu se *Společným*

postojem rady 2008/944/SZBP, který členským státům stanovuje podmínky, za jakých mohou vyvážet zbraně a vojenský materiál [16]. Již v roce 2016 přitom Evropský parlament vyzval ke zbrojnímu embargu na Saúdskou Arábii [17]. Expertní tým OSN v srpnu 2018 obvinil jak povstalce, tak koalici vedenou Saúdskou Arábií, z páchaní válečných zločinů a doporučil světovému společenství zastavení dovozu zbraní, které by „mohly být použity v konfliktu v Jemenu“ [18]. Mezinárodní organizace *Human Rights Watch* k embargu na Saúdskou Arábii vyzvala letos začátkem září, když konstatovala, že Saúdská Arábie páchá válečné zločiny a varovala, že za tyto zločiny mohou být jako spolupachatelé stíháni také dovozci zbraní [19].

Tyto zbraně nejenže dodávají saúdské tyranii legitimitu, ale v případě jejich použití v Jemenu mohou přispívat k prohlubování největší humanitární krize současnosti.

I navzdory tomu, že k embargu na Saúdskou Arábii vyzval Evropský parlament již v roce 2016, Česká republika ještě v roce 2017 této monarchii vyvezla zbraně a vojenský materiál v hodnotě 28 milionů eur. Za posledních pět

Obr. 3: Následky bombardování saúdským letectvem.
Zdroj: Felton Davis, 468 Survivors Amid Rubble.
Flickr. CC BY 2.0

let tak hodnota českých zbraní vyvezených do Saúdské Arábie dosáhla hodnoty 144 milionů eur. V roce 2014 byla Saúdská Arábie dokonce největším příjemcem českých zbraní. Největší podíl na tom měla zakázka na několik stovek nákladních vozidel TATRA určených armádě,

vyvážena byla ale také munice či ruční zbraně. Tyto zbraně nejenže dodávají saúdské tyranii legitimitu, ale v případě jejich použití v Jemenu mohou přispívat k prohlubování největší humanitární krize současnosti. Česká vláda proto musí učinit neodkladné kroky k tomu, aby vývozy zbraní do Saúdské Arábie zastavila.

Ázerbájdžán

Lhostejnost úřadů dobře dokumentuje také kauza nejmodernějších českých houfnic a raketometů, které byly přes prostředníky prodávány do Ázerbájdžánu. Na ten je ale od 90. let minulého století uvaleno „nezávazné“ zbrojní embargo OBSE a Česká republika se ho zavázala dodržovat. Po medializaci kauzy české úřady popíraly, že by vývoz povolily [20], i tak se ale médiím podařilo zrekonstruovat, jak se českým zbrojovkám daří obcházet zbrojní embargo: houfnice a raketometry patřily firmě *Czechoslovak Group* českého podnikatele Jaroslava Strnada. Ta vlastní podniky také v Polsku a na Slovensku [21].

Do jednoho ze slovenských podniků byly zbraně převezeny z ČR, byly tam rozebrány, opraveny a byly do nich namontovány nejmodernější komunikační technologie z Izraele. Po této modernizaci byly vyvezeny z bratislavského letiště do Tel Avivu, a až odtud tyto zbraně putovaly do Ázerbájdžánu. S výjimkou České televize po tomto odhalení opadl zájem českých médií, protože se nesprávně domnívala, že ČR za tyto vývozy nebyla odpovědná, jelikož zbraně do Baku prodal Izrael.

Podle již zmíněného *Společného postoje rady 2008/944/SZBP* ale nesmí členské státy EU povolit vývoz zbraní, pokud existuje riziko, že tyto zbraně skončí jinde než u deklarovaného cílového uživatele [22]. Česká republika by teď měla po Slovensku požadovat, aby nevyváželo její technologie do Izraele, jelikož ten se ukazuje být nespolehlivým partnerem pro obchodování se zbraněmi.

Izrael

Také narůstající vojenská spolupráce s Izraelem vyvolává obavy. A to nejen kvůli riziku obchodování zbrojních embarg, ale především z důvodu brutálního potlačování lidských práv. Izrael

od roku 1967 vojensky okupuje Západní břeh a *de facto* skrze kompletní námořní, leteckou a pozemní blokádu také Pásmo Gazy. V rozporu s mezinárodním právem [23] Izrael kolonizuje Západní břeh výstavbou vesnic a celých měst (eufemisticky nazývaných v českém tisku jako „osady“) na okupovaném území. Jeho obyvatelstvo je vystaveno brutálnímu vojenskému režimu s množstvím checkpointů, nočních razíí, zatýkáním neplnoletých či v případě Gazy též čas od času masivním bombardováním. Zbraně takto odzkoušené na prakticky bezbranné populaci jsou pak na světových trzích prodávány jako „osvědčené v boji“. Zkušenosti s potlačováním i legitimního odporu jsou potom nabízeny jako „bezpečnostní konzultace“, kdykoliv je v západní Evropě spáchán teroristický čin.

V rozporu s mezinárodním právem Izrael kolonizuje Západní břeh výstavbou vesnic a celých měst (eufemisticky nazývaných v českém tisku jako „osady“) na okupovaném území

Zmíněná narůstající spolupráce se neprojevuje jen zvyšujícím se množstvím vzájemně prodávaných zbraní (v roce 2016 ČR vyvezla do Izraele zbraně za 12 milionů eur, v roce 2017 již za 20 milionů eur, a naopak, v loňském roce byl Izrael třetím největším dovozcem zbraní do ČR). Vznikají také společné zbrojní projekty mezi českými a izraelskými firmami. Čerstvým příkladem je spolupráce *Aero Vodochody* se společností *Israel Aerospace Industries*, kterou vlastní izraelský stát [24]. Spolupráci má prohlubovat i „obranně-průmyslový diplomat“, který na české ambasádě v Izraeli od loňského roku „přispívá k lepšímu poznávání firem v oboru zbrojního obranného průmyslu“ [25]. Některé jednotky české armády se také jezdí do Izraele účastnit společných cvičení [26] s tamní armádou, která jim předává zkušenosti nabyté během dlouhých let okupování a pacifikace palestinského obyvatelstva.

Militarizace mládeže v Česku?

Vývozy zbraní nejsou jediným problematickým aspektem současného vztahu české společnosti k militarismu – dalším je militarizace ve vzdělávání. Dětem jsou předkládány vojenské operace vedené se zbraněmi v rukou jako běžná součást průběhu konfliktů. Mírová řešení konfliktů tak mohou být upozaděna.

Obr. 4: Dětský den organizovaný radnicí městské části Brno-Medlánky. Foto: Karolína Poláčková, A2Iarm

Téma obrany státu je součástí rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání (RVP ZV [29]) od roku 2013. Pomocnou ruku při jeho uchopení nabízí vyučujícím POKOS [28] (Příprava občanů k obraně státu). Tento program Ministerstva obrany vydal své metodické materiály, školí pedagogy a pedagožky a jezdí prezentovat armádu do škol. Mimo to pořádá veřejné prezentace armády zaměřené na cílovou skupinu dětí včetně dětských dnů. Problematické je uchopení armády a zacházení se zbraněmi bez patřičného kontextu – členství v armádě je podáváno jako jednoznačné hrdinství, používání zbraní je prezentováno jako forma zábavy. Přitom jsou ale ozbrojené konflikty jakékoliv jen ne zábavné a zažít válku často znamená doživotní psychickou újmu.

Armáda ČR na začátku roku 2018 spustila nábovovou kampaň, která by měla zajistit zvednutí stavů armády z ca 24 tisíc na konci roku 2017 až na 30 tisíc v roce 2025 [30]. Také při realizacích POKOSu na školách je patrná náborová linka a lákání nových rekrutů a rekrutek.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy přenechává vzdělávání o tématech spojených s obranou státu plně na Ministerstvu obrany. Avšak také nijak negarantuje, že školy si nebudou pro výuku obrany státu přizývat jiné aktéry. POKOS totiž není schopen pokrýt veškerou poptávku po zpracování tohoto tématu. Otevírá se tak místo ve školách pro výskyt různých paramilitárních skupin. Zjistit jejich působení ve školách není snadné. Za všechny však hovoří příklad *Československých vojáků v záloze za mír* [31]. Tato prokazatelně proruská a protistátně naladěná extremistická organizace pořádala na základních školách v Moravskoslezském kraji „branné dny“ pro děti v rámci výuky.

V tzv. *domobraně* se v Česku podle BIS pohybuje asi dva tisíce lidí [32], jejichž vazba na extrémní či nacionalistické politické strany [33] představuje pro demokracii vážné bezpečnostní riziko.

POZNÁMKY

- [1] OSN: Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). www.osn.cz
- [2] Novinky: Prodávějme zbraně kamkoliv. Kam zamíří, nás trápit nemusí, tvrdí Zeman. www.novinky.cz, 31. 5. 2017
- [3] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Výroční zpráva o kontrole vývozu vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží a technologií dvojího užití v České republice za rok 2017. www.mpo.cz (PDF) 18. 7. 2018
- [4] Úřední věstník Evropské unie: SPOLEČNÝ POSTOJ RADY 2008/944/SZBP ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanoví společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu. www.eur-lex.europa.eu, 8. 12. 2008
- [5] České centrum pro investigativní žurnalistiku: Další dodávky českých zbraní do syrské války. www.investigace.cz 12. 9. 2017
- [6] Česká televize: Zbrojař Strnad dál dodává do Ázerbájdžánu. Zbraně posílá přes Izrael, úřady prý o ničem neví. www.ct24.cz, 16. 8. 2018
- [7] Zaorálek chce pomoci stabilizovat Egypt, do Káhiry přivezl české zbrojaře. www.e15.cz 31. 1. 2016
- [8] Reporters without borders: 2018 World Press Freedom Index. www.rsf.org
- [9] Human Rights Watch: Saudi Prosecution Seeks Death Penalty for Female Activist. www.hrw.org, 21. 8. 2018
- [10] Human Rights Watch: Prominent Saudi Women Activists Arrested. www.hrw.org, 1. 8. 2018
- [11] České centrum pro investigativní žurnalistiku: Blízkovýchodní bomba kšeft. www.investigace.cz, 27. 7. 2016
- [12] Office of the High Commissioner for Human Rights: Press briefing notes on Yemen civilian casualties. www.ohchr.org, 10. 8. 2018
- [13] Deník: Saúdové zaútočili na autobus v Jemenu. Zabili 47 lidí, většinou děti. www.denik.cz, 9. 8. 2018
- [14] The Convention on Cluster Munitions. www.clustermunition.org
- [15] Human Rights Watch: World Report 2018 - Yemen. www.hrw.org
- [16] Evropský parlament: Vývoz zbraní: provádění společného postoje 2008/944/SZBP. www.europarl.europa.eu 13. 9. 2017
- [17] Evropská parlament: Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. února 2016 o humanitární situaci v Jemenu. <http://www.europarl.europa.eu>, 25. 2. 2016
- [18] The Office of the High Commissioner for Human Rights: The Office of the High Commissioner for Human Rights. www.ohchr.org, 28. 8. 2018
- [19] ibid. 18
- [20] Human Rights Watch: Yemen: Coalition Bus Bombing Apparent War Crime, www.hrw.org, 2. 9. 2018
- [21] Hospodářské noviny: Strnadovy zbraně se dostaly do embargovaného Ázerbájdžánu přes Izrael, kam je dodalo Slovensko. www.ihned.cz, 27. 9. 2017
- [22] ibid. 4
- [23] United Nations: Israel's Settlements Have No Legal Validity, Constitute Flagrant Violation of International Law, Security Council Reaffirms. www.un.org 23. 12. 2016
- [24] Reuters: Czech Aero Vodochody, Israel Aerospace to cooperate on jets. www.reuters.com, 24. 4. 2018
- [25] Aktuálně: Česko bude mít v Izraeli nově diplomata pro obrannou spolupráci. www.aktualne.cz, 6. 6. 2017
- [26] iDnes: Češi cvičili v Izraeli s elitní jednotkou určenou ke krocení Palestinců. www.idnes.cz, 18. 8. 2017
- [27] Ministerstvo zahraničních věcí ČR: Mapa globálních oborových příležitostí 2018/2019. www.mzv.cz, 10. 7. 2018
- [28] Příprava občana k obraně státu. www.pokos.army.cz
- [29] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR: Upravený Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání platný od 1. 9. 2013. www.msmt.cz,
- [30] iDnes: Armáda spustila nový náborový web. Chce přijmout 2 000 profesionálů. www.idnes.cz, 19. 1. 2018
- [31] Novinky: NATO je teroristická organizace, hlásá spolek, který učí žáky brannou výchovu. www.novinky.cz,
- [32] iDnes: Domobranci chtějí mít vlastní vojsko, sblíží se s policií, varuje BIS. www.idnes.cz, 2. 9. 2018
- [33] forum24: Domobrana: Armády politických stran se šikují. www.forum24.cz, 13. 4. 2016
- [34] NESEHNUTÍ: Nekonzistentní data o exportu zbraní z ČR v roce 2015. www.zbrane.nesehnuti.cz,

NESEHNUTÍ

Jsme sociálně-ekologická nevládní organizace. Cílem našich ekologických a lidskoprávních aktivit je ukázat, že změna společnosti založená na respektu k lidem, zvířatům i přírodě je možná a musí vycházet především zdola. Proto podporujeme angažované lidi, kteří se zajímají o dění okolo sebe a kteří považují zodpovědnost za život na naší planetě za nedílnou součást své svobody.

Jsme pro předcházení ozbrojeným konfliktům a jejich řešení mírovou cestou. Kritizujeme neregulovaný vývoz zbraní do konfliktních oblastí a autoritativních režimů. Zbraně konflikty prodlužují a v rukou diktátorů zvyšují schopnost represe a potlačování lidských práv. Zasazujeme se o českou zahraniční politiku, která je odpovědná, transparentní a upřednostňuje lidská práva před ekonomickými zájmy obchodníků se zbraněmi.

zbrane@nesehnuti.cz

zbrane.nesehnuti.cz, www.nesehnuti.cz

Vydalo NESEHNUTÍ v roce 2018.

